

Nederlands Juristenblad

www.njb.nl

Een schat aan extra informatie

Abonnees kunnen met een hun toegewezen wachtwoord (gratis) op de speciale njb-site voor abonnees komen. De site wordt enkele dagen voor de verschijning van het blad ververst.

De site bevat:

Actuele Documenten met belangrijke recente bronnen.

Rechtspraaksamenvattingen met talloze zoekmogelijkheden en met links naar de complete uitspraken.

Wetgevingsrubriek met handige samenvattingen van de inhoud van de wetsvoorstellen en Staatsbladen en met links naar de complete kamerstukken.

Artikelen, O&M en Opinie met links die achtergrondinformatie geven.

Volledige agenda van juridische bijeenkomsten.

Sinds 1994 gecumuleerde zaken- en personenregisters.

Vacaturerubriek.

Site van de Week

www.zboregister.nl

Register van zelfstandige bestuursorganen op de site van het ministerie van BZK.

'De gigantische omvang van geld, tijd en middelen die in de rechtspleging omgaan, is te vergelijken met de energie, die verdwijnt in een stilstaand zwart gat.'

(De Van Puttens in deze aflevering)

Inhoud

Vooraf

Mr C.E. Drion
Waar zijn de goeroes? 1227

Artikelen

Mr L.G.H.J. Houwen
Toezicht op zorgondernemingen. 1228
Mr dr C.P.M. van Houte
De dwalingsherzieningsprocedure in de Deventer moordzaak. Enige processuele kanttekeningen. 1234

O&M

Mr A.M. Klingenberg
Webbloggende politici en bestuurders. 1239
Prof. dr ir A.F.P. van Putten,
M.E. van Putten-Veeken BA,
prof. M.H.P.M. van Putten Ph.D.
De 'Stevens-Schipper-methode'. Het valselijk opmaken van minuten, afschriften/grossen van beslissingen van meervoudige kamers. 1240

Rubrieken

Rechtspraak 1243
Literatuur
    Boeken 1259
    Tijdschriften 1260
Wetgeving 1264
Actualiteiten 1270
Agenda 1279

Auteurs die bezig zijn een artikel voor het NJB te schrijven wordt verzocht contact op te nemen met het redactie bureau, telefoon (070) 3305462, in verband met nieuwe aanwijzingen voor auteurs.

bericht elektronisch naar een bestuursorgaan kan worden verzonden voor zover het bestuursorgaan kenbaar heeft gemaakt dat deze weg is geopend. Een burgemeester die een weblog opent en daarop de mogelijkheid creëert voor bezoekers om te reageren en zelf ook ingaat op vragen die bezoekers stellen, maakt mijns inziens ex artikel 2:15 Awb kenbaar dat het mogelijk is om via de elektronische weg te communiceren en vragen te stellen. Verzoeken om informatie die via deze weg bij het bestuursorgaan binnenkomen, moeten dan ook door de bestuurder in behandeling worden genomen. Het antwoord van de bestuurder is dan een beslissing in de zin van artikel 5 Wob, die onder het besluitbegrip van de Awb valt en waartegen bezwaar en beroep open staat. En als het een verzoek betreft dat niet onder de taak van het bestuursorgaan valt, zal deze het verzoek om informatie op grond van artikel 4 Wob moeten doorsturen naar het wel bevoegde bestuursorgaan.

Het bewaren van berichten

Dan is er ook nog de vraag hoe lang de berichten die op een weblog staan, bewaard moeten blijven. Zijn de reacties van bezoekers van weblogs te beschouwen als informatie die bij bestuursorganen berust, en die vervolgens weer met een beroep op de Wob zouden kunnen worden opgevraagd? Zolang de reactie nog op het weblog staat, is er geen probleem. Iedereen kan de reactie dan opvragen en lezen. Of normaal gesproken brieven van burgers onder de Wob

vallen is afhankelijk van de inhoud van de brief en de bedoeling van de afzender en dit zal voor reacties op een weblog niet anders zijn. De plicht die bestuursorganen op grond van artikel 3 van de Archiefwet hebben om bescheiden te bewaren geldt ook voor moderne informatiedragers. Indien er informatie op het weblog staat, die als zij op papier had bestaan, op grond van de Archiefwet bewaard had moeten worden, moet deze op gelijke voet bewaard en gearchiveerd worden.

Conclusie

Het toenemende gebruik van weblogs door bestuurders en politici is een ontwikkeling die gezien de vele hits op deze weblogs in een behoefte voorziet. Webloggende politici en bestuurders die een bestuursorgaan in de zin van de Awb bemensen zullen zich echter als ze een weblog beginnen, moeten afvragen waarvoor en hoe ze het willen gebruiken; krijgen bezoekers de mogelijkheid te reageren, hoe wordt met reacties omgegaan, welke reacties worden beantwoord en of de berichten op het weblog worden bewaard. Dit kan dan op het weblog aangegeven worden, zodat duidelijk is welke rechtsverhouding tussen het webloggende bestuursorgaan en de internerende burger wordt beoogd.

Aline Klingenberg

(u.d. bestuursrecht Rijksuniversiteit Groningen)

'De Stevens-Schipper-methode'

Het valselijk opmaken van minuten, afschriften/grossen van beslissingen van meervoudige kamers

De gebruikelijke wijze van opmaken van minuten/afschriften en grossen van beslissingen van meervoudige kamers van de sector civiel bij de Gerechtshoven 's-Hertogenbosch en Amsterdam wordt de 'Stevens-Schipper-methode' genoemd, vernoemd naar beide presidenten. Beide hoven verdedigen deze methode als juist. De minuten vertonen steeds dezelfde twee anonieme handtekeningen. De vraag rijst, op welke wettelijke grondslag deze methode berust en welke rechtsgevolgen hieraan zijn verbonden. De grondslagen van de rechtspleging zijn vastgelegd in een wettelijk referentiekader, de Grondwet, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, artikel 6 EVRM en artikel 14 BUPO, e.v. Hoe verhouden deze zich dit tot elkaar?

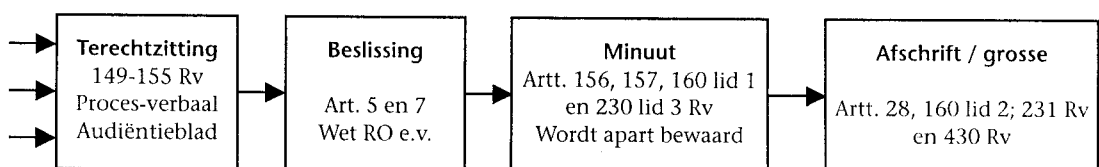
Het proces van het totstandkomen van de minuut

Het is essentieel de totstandkoming van de authentieke akte, de minuut te bespreken. De schriftelijke weergave van een rechterlijke beslissing, vormt de authentieke akte ex artikel 156 lid 2 Rv: 'Authentieke akten zijn akten in de vereiste vorm en bevoegdelijk opge maakt door ambtenaren, aan wie bij of krachtens de wet is opgedragen op die wijze te doen blijken van door hen gedane waarnemingen of verrichtingen'. Dit proces is geïllustreerd in figuur 1.

Het proces-verbaal is de enige kenbron van hetgeen zich ter terechtzitting heeft voorgedaan en van de waargenomen verrichtingen. Op straffe van nietigheid, dient van de terechtzitting een proces-verbaal te worden opgemaakt. Ook het proces-verbaal is een authentieke akte en dient ondertekend te worden door de voorzitter en de griffier. De wijze waarop de beslissing dient te worden genomen, is geregeld in artikelen 5 en 7 van de Wet op de rechterlijke organisatie (Wet RO). De minuut bevat de schriftelijke weergave van de genomen beslissing, ex artikel 160 lid 1 Rv: 'De kracht van het schriftelijk bewijs is in de oorspronkelijke akte gelegen'. Afschriften/grossen dienen door de voorzitter en de griffier ondertekend te zijn; gedagtekend en afgegeven voor 'eensluitend afschrift conform' (de minuut) ex artikel 160 lid 2 Rv, voor een gelijke (dwingende) bewijskracht.

De bewijskracht van handtekeningen

De handtekening maakt een geschrift tot een stuk, dat in rechte bewijs kan opleveren tegen de ondertekenaar. Door een akte of ander stuk te ondertekenen neemt men aan, dat de inhoud daarvan voor zijn/haar rekening is. De handtekening is eerst verifieerbaar en traceerbaar met de bijbehorende naamvermelding. Voor de minuut dienen de handtekeningen afkomstig te zijn van diegenen die blijken hebben gegeven van de door hen gedane waarnemingen en

Figuur 1: Het proces van het totstandkomen van de authentieke akte (de minuut). De belangrijkste van toepassing zijnde wetsartikelen zijn per fase aangegeven. Het audiëntieblad is te beschouwen als 'de presentielijst', niet te verwarren met het proces-verbaal.

verrichtingen ex artikel 156 lid 2 Rv. Een ondertekening met drukletters en/of een ingescande gedigitaliseerde handtekening levert geen ondertekening met bewijskracht op.

Bij de beoordeling van de 'Stevens-Schipper-methode' wordt het onderstaande referentiekader gehanteerd: artikel 225 lid 1 Sr en bijbehorende jurisprudentie,

'Voorop gesteld moet worden dat valselijk opmaken in de zin van art. 225, eerste lid Sr ook omvat het plaatsen van de handtekening of naam van een derde onder een overigens waarheidsgetrouw opgemaakt geschrift, aangezien daardoor een onjuist beeld ontstaat omtrent de identiteit van de auteur die dat geschrift heeft opgesteld en dus omtrent de herkomst daarvan'. (HR nr. 111.872, 14 december 1999).

'Een geschrift is vals opgemaakt, indien het de onjuiste voorstelling wekt afkomstig te zijn van iemand, wiens ondertekening het draagt'. (HR 15 juni 1931, NJ 1932, p. 1342).

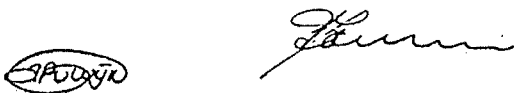
'Wie onder een geschrift de handtekening van een ander stelt – zij het in opdracht en met goedvinden van dezen – maakt het vals op' (HR 14 april 1913, NJ 1913, p. 923).

De waarnemingen

De waarnemingen berusten op inzage van de desbetreffende dossiers bij de gerechtshoven 's-Hertogenbosch en Amsterdam.

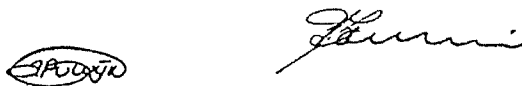
Het gerechtshof 's-Hertogenbosch maakt minuten op, zoals is weergegeven in Figuur 2 en 3. De minuten zijn ondertekend door dezelfde twee anonieme personen, niet zijnde de voorzitter en de griffier, noch zijnde de auteurs. Voorletters ontbreken. De vermelding, uitgesproken in het openbaar in aanwezigheid van de griffier, ontbreekt eveneens.

Dit arrest is gewezen door mrs. H. Vermeulen, Grapperhaus en Van Spaendonck en uitgesproken ter openbare terechtzitting van dit hof van 23 september 2003.

Figuur 2: Reconstructie van de **minuut** van 23 september 2003, met zaaknummer CO200757/HE met anonieme ondertekening. De twee anonieme handtekeningen zijn niet afkomstig van de voorzitter en de griffier. De samenstelling van de kamer is als volgt: mevr. mr H.A.W. Vermeulen, voorzitter; mevr. mr M.J. Grapperhaus, raadsheer; mr G. C. van Spaendonck, **advocaat/raadsheer-plaatsvervanger**, werkzaam bij AKD Prinsen van Wijmen, voorheen van Wijmen Nouwen te Breda. Ondertekening door de voorzitter en de griffier mevr. mr J.C. Prins ontbreekt, evenals vermelding uitgesproken in het openbaar in aanwezigheid van de griffier.

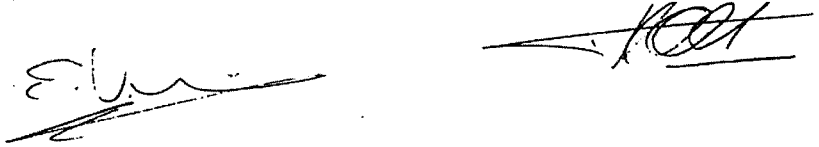
Dit arrest is gewezen door mrs. Koster-Vaags, Aarts en Spoor en uitgesproken ter openbare terechtzitting van dit hof van 21 december 2004.

Figuur 3: Reconstructie van de **minuut** van 21 december 2004 met zaaknummer CO3001312/HE, met anonieme ondertekening van het gerechtshof 's-Hertogenbosch. De minuut vertoont wederom dezelfde twee anonieme handtekeningen en zijn niet afkomstig van de voorzitter en de griffier. De samenstelling van de kamer is mevr. mr J.C. Koster-Vaags, voorzitter; mr C.M. Aarts, raadsheer en mr J.A.J. Spoor, raadsheer. De griffier van de terechtzitting was mr J.W. Oudijk.

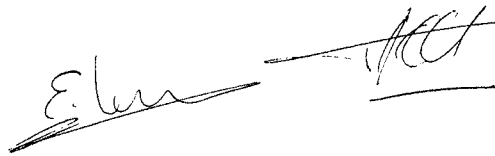
Bij het gerechtshof Amsterdam worden geen minuten opgemaakt. Een oorspronkelijke akte ex artikel 160 lid 1 Rv bestaat dan ook niet, dientengevolge kunnen er geen afschriften/grossen bestaan. Hetgeen afgegeven wordt is een geschrift, ondertekend door twee anonieme personen, niet zijnde de voorzitter en de griffier, noch zijnde de auteurs. De vermelding, 'uitgesproken in het openbaar in aanwezigheid van de griffier' ontbreekt consistent. Figuur 4, 5 en 6 illustreren de handelwijze. Bij de naamsvermelding ontbreken de voorletters.

Dit arrest is gewezen door mrs. Ruitinga, Van Achterberg en Rueb en in het openbaar uitgesproken op 8 januari 2004.

Figuur 4: Kopie van de anonieme ondertekening van het geschrift met zaaknummer CO 809 /03 afgegeven voor authentieke akte op 8 januari 2004. De samenstelling van de kamer is mr D.P. Ruitinga, voorzitter; mevr. mr M.P. van Achterberg, raadsheer-plaatsvervanger; mr A.S. Rueb, **advocaat/raadsheer-plaatsvervanger** en mevr. mr S.M.C. Vleugel, griffier.

Deze beslissing is gegeven door mrs. Schipper, Stille en Van Os en in het openbaar uitgesproken op donderdag 10 juni 2004.

Figuur 5: Kopie van het geschrift met zaaknummer 1087/2003 GDW, van 10 juni 2004. De samenstelling van de kamer is mr N.A.M. Schipper, voorzitter, prof. mr A.L.G.A. Stille, (ex-) **notaris/raadsheer-plaatsvervanger** en mr P.J.N. van Os, **notaris/raadsheer-plaatsvervanger**. De vermelding in het openbaar uitgesproken in aanwezigheid van de griffier mevr. mr I. Noordhoek-Merk ontbreekt.

Deze beslissing is gegeven door mrs. A.L.G.A. Stille, G.Chr. Kok en P.J.N. van Os en in het openbaar uitgesproken op donderdag 3 februari 2005.

Figuur 6: Kopie van het geschrift met zaaknummer 740 /2004 GDW, afgegeven voor authentieke akte op 3 februari 2005. De samenstelling van de kamer is prof. mr A.L.G.A. Stille, (ex-) **notaris/voorzitter**, raadsheer-plaatsvervanger; mr G.Chr. Kok, (ex)**notaris/raadsheer-plaatsvervanger** en mr P.J.N. van Os, **notaris/raadsheer-plaatsvervanger**. De vermelding in het openbaar uitgesproken in aanwezigheid van de griffier mevr. mr I. Noordhoek-Merk, ontbreekt.

Discussie

De structurele handelwijze van beide gerechtshoven roept een groot aantal vragen op:

- Voldoet de ondertekening van de minuut aan artikel 230 lid 3 Rv voor meervoudige kamers?
- Zijn de ondertekenaars de auteurs van de geschriften?
- Hebben de ondertekenaars de waarnemingen en verrichtingen gedaan?
- Kan een authentieke akte anoniem ondertekend worden?

- Kan de authentieke akte (de minuut), ondertekend worden door ambtenaren niet met rechtspraak belast?
- Moet de minuut gedagtekend worden?
- Moeten de afschriften/grossen gedagtekend worden?
- Moeten afschriften/grossen voor eensluidend afschrift worden afgegeven?
- Wat is de bewijskracht van een stempel met drukletters?
- Heeft een gescande handtekening rechtskracht?
- Wordt deze methode ook toegepast bij andere gerechtshoven en rechtbanken?
- Kunnen advocaten deze afschriften/grossen ter betekening aanbieden?
- Kunnen gerechtsdeurwaarders op dergelijke geschriften executeren?
- Zijn deze uitspraken non-existent en verjaren de onderliggende vorderingen?

Conclusies

De handtekeningenkwesie betreft de grondslagen van de rechtspleging. Het handtekeningengeschil vormt een afzonderlijk bewijsthema, dat als bewijsincident aan de verdere bewijsvoering voorafgaat. De echtheid van dergelijke geschriften moet dan ook eerst worden vastgesteld, alvorens verder kan worden geprocedeerd. Algemeen geldt, waar onvoldoende terugkoppeling en controle is, ontspoot ieder proces. De gigantische omvang van geld, tijd en middelen, welke in de rechtspleging omgaan, is te vergelijken met de energie, die verdwijnt in een stilstaand zwart gat en vraagt om een betere beheersing. De oplossing voor deze energieverspilling dient gevonden te worden in opvoeding en onderwijs, waar de grondbeginselen van een goed functionerende maatschappij worden gelegd. Een nader onderzoek van alle implicaties en consequenties van deze 'Stevens-Schipper methode' is alleszins gerechtvaardigd. ■

*A.F.P. van Putten, M.E. van Putten-Veeken,
en M.H.P.M. van Putten*
(AnMar Research Laboratories Eindhoven)